

14. april 2026

UPA2026/135

Pele Broberg, Naleraq

Kalaallit Nunaanni nunaqarfinni tamani ingerlatsinissamut akuersissuteqarfiullutik qulimiguulinnut mittarfinnik pilersitsinissamut, pioreersunillu aserfallatsaaliuinissamut, kingusinnerpaamik UKA2026-mut, Naalakkersuisut sanaartornissamut pilersaarusiornissaannut (projektering) peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Jens NapātôK', Naleraq)

Aappassaaneerneqarneranut oqaaseqaat:

Sanaartornermut Ataatsimiititaliap isumaliutissiisutaa pillugu Naleqqamiit oqaaseqassaagut.

Ataatsimiititaliap qulimiguulinnut mittarfiit pillugit suliaq nalunaarusiamik nutarterinertut aammalu kingusinnerusukkut saqqummiussinissamik apeqqutaatillugu isigaa, kisianni upalungaarsimanermut, medevac-imut, innuttaasunik angallassinermut aammalu pilersuinermit kingunerisassat pillugit isummerfiginninngilaq. Siunnersuutip qiterisaaniittut qiviarnagit. Inuit pineqartut. Naleqqamiit sanaartornermut tunngasutut nalunaarusianullu killilimmik isiginngilarput. Una tassaavoq apeqqut, nunatsinni innuttaasut sumi najugaqaralarunilluunniit ikiorserneqarnissamut, angallanneqarnissamut aammalu ataqatigiinnermut periarfissaqarnerisut. Taamaattumik isumaliutissiisut aaqqiissutissatut isiginngilarput. Kinguusaanertut isigaarput. Massakkut pisariaqartinneqartoq tassaavoq timaliinerup aallartinneqarnissaa aammalu tigussaasumik suliaqarnissamut tunngavissanik pilersitsinissaq, Inatsisartut piumasaat avaqqutaarneqarluni piffissaajarnani.

Nalunaarusiaq 2022-meersoq nalunngilarput. Ajornartorsiutit sumiinersut nalunngilavut.

Qulimiguulinnut mittarfiit amigaateqarfiusut sumiinersut nalunngilavut. Aamma pioreersut sorliit iluarsartuunneqarlutillu pitsanngorsarneqassanersut nalunngilavut. Taamaattumik Naleqqamiit isumaqarpugut ataatsimiititaliap inassuteqaataa ajornartorsiummut aaqqiissutaanngitsoq.

Suliaq 2027-mut kinguartinneqarpat, tamanna isumaqarpoq nunaqarfiit aammalu najugaqarfiit mikinerit ukiuni arlalinni sulii utaqqisitaassasut, naak pisariaqartitsineq maanna ersarilluinnareeraluaroq. Tamanna akisussaassusilimmik ingerlatsinerunngilaq.

Nunaqarfinni innuttaasut nalunaarusianik amerlanerusunik pisariaqartitsinngillat.

Attaveqaatinik pisariaqartitsippat, upalungaarsimanermik pisariaqartitsippat, ajunaartoqartillugu ikiorserneqarsinnaanermillu pisariaqartitsippat.

Isumaliutissiisummi immikkut maluginiagassaavoq oqaatigineqartut kisimik pinnatik aamma oqaatigineqanngitsut. Ataatsimiititaliap sinerissami upalungaarsimanermut kingunerisassat

isummerfiginngilai. Ataatsimiititaliap medevac-imut, annaassiniarnermut, napparsimasunik angallassinermut aammalu nunaqarfinni najugaqarfinnilu mikinerusuni innuttaasut qanoq pineqarnissaannut tunngatillugu isummerfiginninngilaq. Tamanna pinngitsoorneqartillugu suliaq manna qanoq ilungersunartigisoq ilanngunneqanngilaq.

Naleqqamiit utaqqiinnarneq toqqanngilarput. Heliportit misissorsimavagut, periarfissaat, qanoq innerat aammalu qanoq akeqarsinnaanerit nalilersorsimavagut. Misissuinitinni heliportit ataatsimut marlunnet immikkoortippavut.

Gruppe 1 tassaavoq heliportit, taakkunani tunngaviusumik annertussutsit amerlanertigut pioreersut, taamaattumillu suliassat annerusumik tassaallutik uppersaasiorneq, teknikkikkut annikinnerusumik naleqqussaaneq, standardimik qaffassaaneq aammalu nutaamik akuersissuteqarfigneqarneq. Taakkununga atatillugu appasinnerpaamik missingersuutitut heliporti ataatsimut 2 million koruunit missaat atorsimavagut.

Gruppe 2 tassaavoq heliportit, atorneqarsinnaanerit qanittut, kisianni annertunerusunik naleqqussaaneq pisariaqartitsisut, soorlu annertusaanerit, sillimaniarnermut immikkoortut aammalu pitsanngorsaanerit annertunerusut. Taakkununga atatillugu appasinnerpaamik missingersuutitut heliporti ataatsimut 5 million koruunit missaat atorsimavagut.

Tamatuma saniatigut naatsorsuutigisimavarput sumiiffiit ilaanni massakkut akuersissuteqarfiusumik heliporteqanngitsuni nutaamik pilersitsisoqarnissaa pisariaqartoq. Misissuinitinni Igaliku, Qassiarsuk aammalu Saarloq taamatut inissisimasut ilanngunneqarsimapput, taakkunungalua ataatsimut appasinnerpaamik missingersuutigineqartoq tassaavoq 31 million koruunit. Tamatuma saniatigut projekteringimut, oqartussaasunik suliaqarnermut aammalu sillimatinut ataatsimut 25 million koruunit ilanngunneqarsimapput. Ataatsimut taamaalilluni appasinnerpaamik screeningeqarnerup missingersuutaa 173 million koruunit missaannut inissippoq. Tamanna inaarutaasumik sanaartornermut naatsorsuutaanngilaq, kisianni sulinermut tunngavigineqarsinnaasumik piviusorsiorsumik missingersuutaavoq, aamma ataatsimik pingaarutilimmik takutitsivoq: una milliardilikkaanik akisuallaanngilaq.

Politikkikkut piumassuseqartoqassappat tamanna tassaavoq nuna tamakkerlugu ingerlanneqarsinnaasoq.

Naleqqamiit Danmarkimi akisussaaffiit pillugit ersarissumik oqariartuuteqartareerpugut. Danmarkimi nunatsinni SAR¹-mut tunngatillugu akisussaaffimminik annertunerusumik tiguisariaqarpoq, taamaattumillu nunatsinni SAR-basit tallimat pilersinneqartariaqartut oqaatigeqqissavarput. Tamanna maanna Danmarkimi Illersornissamat Ministereqarfiup nammineq nassuiaataani² aamma taparserneqarpoq. Tassani ersarissumik allassimavoq Kalaallit Nunaanni annaassiniarnermut sullissinerup inernerit tamakkiisumik naammaginngitsut, annaassiniarnermi upalungaarsimanermilu anguniakkat

¹ Annaassiniarnerup upalungaarsimanerlu

² <https://www.fmn.dk/da/nyheder/2025/redningsradets-arlige-redegorelse-udgivet/>

piumasaqaatillu tamakkerlugit anguneqarsimangitsut, aammalu ukiuni tallimani kingullerni annaassiniarnermi procenti agguaqatigiissillugu 93,8 procentiusoq, tassa piumasaqaatigineqartumit 94 procentimit appasinnerusoq.

Tamatuma saniatigut angusaannginnerup annerusumik patsiseqarnerarneqarsimavoq Arktisk Kommando-mi atortunik ajornartorsiuteqartarnej aammalu upalungaarsimanermit unitsitsisarnerit. Allatt oqaatigalugu naalagaaffiup nammineerluni nassuerutigaa Kalaallit Nunaanni upalungaarsimanerup anguniagaq eqqortinngikkaa.

Kisianni tamanna aamma imaappoq nammineq akisussaaffitta ilarput tigusariaqaripput. Danmark SAR-kapacitetimik nukittorsaasuuppat, taava qanoq iluaqutaassava qulimiguullit miffissinneqarsinnaanngippata, heliportit naleqqussarneqarsimangippata imaluunniit akuersissuteqarfigneqarsimangippata. Taamaattumik tamakku imminnut ataqtigiipput. Danmark SAR-mut tunngatillugu akisussaaffini annertusarpagit, taava uagut nammineq akisussaaffipput tigusariaqarparput, heliportivut pisariaqartinneqartumik qaffallugit, taamaalilluni annaassiniarnej, medevac aammalu angallanneq piviusumik ingerlalluarsinnaalersillugit.

Kalaallit Nunaat imarsiornermik inuiaassuseqarpoq. Immap sinaani najugaqarpugut, immap sinaani inuussutissarsiorpugut aammalu immap sinaatigut angalarpugut. Taamaattumik qulimiguullit nunatsinni atorunnaarsinnaanngillat, mittarfiit qanoq amerlatigigaluarpataluunniit. Nunaqarfiit, qeqertat, kangerluit aammalu sineriammi najugaqarfiit qulimiguulinnik attavigineqartariaqartuartaussaapput. Taamaattumik maanna nutaaliaasumik eqqarsartariaqarpugut. Qulimiguulik nunatsinni utaqqiisaagallartumik aaqqiissutaannaqanngilaq. Nunatsinni tunngaviusumik attaveqaasersuutit ilaattut isigineqartariaqarpoq.

Aamma eqqunngitsumik oqaloqatigiissutigineqassanani nassuerutigisariaqarparput Kalaallit Nunaat dual use-samfund-iummat. Tamanna isumaqarpoq atortorisat pilersinniakkavut ajunaartoqarnissaannarmik utaqqiinnartussaangitsut. Ulluunerani inuiaqatigiinnut pisariaqartinneqartunut atorneqarsinnaasariaqarput. Kalaallit Nunaanni qulimiguulik SAR-mut kisimi atorneqartussaangilaq. Aamma atorneqassaaq medevac-imut, napparsimasunik angallassinermut, innuttaasunik angallassinermut, nassiussanut, allakkanut aammalu inuiaqatigiinni suliaasat pisariaqartinneqartut allat isumaginissaannut. Systemi patajaatsoq aammalu aningaasatigut illersorneqarsinnaasoq pilersinniarutsigu, taava taanna tassaassaaq systemi inuunernik annaassisoq aammalu inuiaqatigiinnik ataatsimoortitsisoq. Taamaattumik heliportit aammalu nutaaliaasumik qulimiguulinnut kapaciteti luxusprojekt-iunngillat. Nunatta tunngaviusumik attaveqaasersuutaasa ilagivaat.

Qulimiguulik qanoq ittoq toqqarneqassanersoq eqqarsaatigalugu aamma toqqammavik patajaatsoq toqqartariaqarparput. H225 atorneqarsinnaavoq, kisianni suli immikkut killilersugaalluni, immikkut malinnaavigineqarluni aammalu aserfallatsaaliinermut annertuumik pisariaqartitsilluni. Naleqqamiit isumaqarpugut nuna tamakkerlugu

upalungaarsimanerput immikkut akuersissutit, killilersuutit aammalu utaqqiisaagallartut tunngavigalugit sananeqassanngitsoq. Pilersitsiniarutta aaqqissuussineq atasinnaasoq, taava platformi toqqarneqassaaq nukittoq, misilittagaqarfigineqartoq aammalu nutaaliaasumik SAR-imut, medevac-imut, ilaasunik angallassinermut aammalu nassiussanik ingerlatsinermut naleqqussagaq. Taamaattumik siunissamut aaqqissuussinermut toqqammaviusussatut S-92 imaluunniit assingusunik nukittuunik eqqarsaatersuuteqarneq naleqqunneruvoq.

Aamma oqaatsit eqqortumik atorlugit oqartariaqarpugut. Nunaqarfinni najugaqarfinnilu mikinerusuni tunngaviumik attaveqaasersuummut aningaasaliissanngikkaangatta, tamanna neutralimik politikikkut ingerlatsinerunngilaq. Tamanna tassaavoq kigaatsumik atorunnaarsitsineq.

Miffissaqartitsinngikkutta, ikiorserneqarnissamut periarfissamik qulakkeerinngikkutta aammalu nunap sinneranut attaveqaatinik pitsanngorsaanngikkutta, taava piviusumik aalajangertarparput sumiiffiit taakku sanngiilliallassasut. Tamanna Naleqqamiit akuersaanngilaa. Sineriap pisariaqartitai ingerlaannartumik sumiginnarneqarsinnaanngillat. Ineriartorneq pillugu oqalunneq ingerlaannarsinnaanngilaq, piviusumili atorunnaarsitsineq akuersaarlugu.

Taamaattumik Naleqqamiit isumaqarpugut Sanaartornermut Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaa allamik kinguartitsinermut atorneqassanngitsoq. Projekteringi aallartinneqassaaq. Tulleriissarineq aallartinneqassaaq. Heliportit pioreersut qaffatsinneqassapput. Nutaat pisariaqartitsiviusuni pilersinneqassapput.

Naleraq ineriartortitsineq toqqarpaa. Naleraq tigussaasumik iliuuseqarneq toqqarpaa. Naleraq Kalaallit Nunaanni sineriak tamaat nunaqarfillu ilanngullugit ataqtigiinnerusooq toqqarpaa.

Taamaattumik Naalakkersuisunit allannguutissatut siunnersuut itigartipparput aammalu siunnersuut siulleq taperserparput.

Qujanaq